

**ACORD 34/2018, d'11 d'abril, del Ple
del Consell de l'Audiovisual de Catalunya****D'aprovació de l'Informe 20/2018, de 12 de març, de l'Àrea de Continguts, sobre
l'anàlisi de l'emissió de la roda de premsa d'[...] a [...] (Canal 24H) del 6 de febrer de
2018**

Fets

1r. Amb data 7 de febrer de 2018 el Ple del Consell de l'Audiovisual de Catalunya (en endavant, CAC) va iniciar d'ofici l'anàlisi d'una roda de premsa d' [...] pel Canal 24H de la Corporación Radio y Televisión Española, SA (en endavant, Corporación RTVE), emesa el 6 de febrer.

2n. Els dies 7 i 9 de febrer de 2018 van tenir entrada al CAC dues queixes (Q12 i Q13, respectivament) en relació amb la mateixa emissió.

Les persones que formulen les queixes exposen estar en desacord amb:

"[...]"

- L'emissió del comunicat de Tabarnia, atès que és "una comunitat fictícia" "que no estan constituïts ni registrats com a entitat".
- La raó del tall de la roda de premsa del ministre de Foment, Íñigo de la Serna, el qual informava d'un nou servei de trens d'alta velocitat a baix cost (informació "de servei públic" segons un dels escrits de la queixa), per donar pas a la roda de premsa "d'un actor que parla en nom d'una comunitat fictícia".
- Referent als *chyrons* que apareixen en pantalla durant les declaracions de [...] identificant-lo com a president de Tabarnia i com a president de Tabarnia a l'exili:
 - "Considerar molt greu que el telenotícies d'una televisió pública es refereixi al Sr. [...] com a *Presidente de Tabarnia*, "ja que ni ha sigut elegit democràticament ni existeix Tabarnia". A més, el títol té "un to clarament burlesc que fa referència al president Puigdemont, qui sí que ostenta aquest títol vitalici donat que va ésser electe".
 - Una de les persones que presenta la queixa afirma, referent al *chyron* que inclou la paraula *exili*, que "Ningú pot negar que està fet amb una intenció burlesca" i afegeix: "tinc el dubte de si es pot considerar que el telenotícies es posiciona a favor de la tesi del Sr. [...] en atorgar-li aquesta distinció sense posar-la entre cometes. No atempta això a l'objectivitat, la neutralitat i la veracitat informativa?"

En els escrits de queixa s'acaba demanant:

"[...]"

- Que el CAC valori si està justificat el tall d'una informació de servei públic per emetre un acte "que no té rellevància informativa".
- Si el CAC considera que un telenotícies d'una televisió pública ha de donar per adient el títol de *president* en un *chyron* a algú que clarament s'autodenomina *president* per fer burla d'un personatge públic i del moviment polític amb majoria al Parlament de Catalunya".
- Una disculpa i una rectificació per part de la cadena [...].

3r. En data 12 de març de 2018, l'Àrea de Continguts del CAC va elaborar l'Informe 20/2018, relatiu a l'anàlisi de l'emissió de la roda de premsa d' [...] a [...] en 24H (Canal 24H) del 6 de febrer de 2018. De l'Informe se'n desprèn, substancialment, el següent:

- La primera informació que el Canal 24H emet sobre aquest acte té lloc en el decurs de [...], concretament a les [...] h i durant 5 minuts i 15 segons. S'inclou com a peça informativa formada per una entradeta a plató, una connexió en directe amb una part de la roda de premsa d' [...] i un resum a plató. Es presenta com una informació d'actualitat política: valoració de la situació política i social catalana, i explicació dels propers passos que durà a terme la plataforma Tabarnia. Aquesta introducció s'acompanya de la sobreimpressió "Anàlisis sobre Cataluña". La referència a l'actualitat política es reforça amb la sobreimpressió (4 minuts i 11 segons en pantalla) "Nueva legislatura en Cataluña. El presidente de Tabarnia analiza la situación política y social en Cataluña".
- La informació sobre aquesta roda de premsa s'incorpora com a contingut en els diferents teleinformatius emesos el 6 de febrer.

Finalment, l'Informe conclou:

"[...]"

- En algunes ocasions es fa referència al vessant teatral d' [...]. Els periodistes verbalitzen: "el fundador de Els Joglars" (2 ocasions); "el actor y director [...]" (2), "el director escénico [...]" (1) o "[...], el dramaturgo" (1).
- Així doncs, al llarg de les informacions sobre la roda de premsa d' [...], es qualifica (mitjançant *l'off* i els *chyrons*) **Tabarnia** de *plataforma* (11 ocasions: 8 a *l'off* i 3 als *chyrons*) o *moviment* (2 a *l'off*); en 1 ocasió *l'off* fa referència a Tabarnia sense definir-la.
- D'altra banda, es presenta [...] com a algú que s'autodenomina o s'ha autoproclamat president de Tabarnia (3 vegades a *l'off*); com a *portaveu* o *president* de la plataforma Tabarnia (5 vegades a *l'off* i 2 als *chyrons*); com a *autodenominat president de Tabarnia a l'exili* (2 vegades a *l'off* i 2 als *chyrons*, on es fa aquesta referència entre cometes). En una altra ocasió, a [...], el presentador diu a l'entradeta de la notícia "su presidente en el exilio, [...]" i tornant del vídeo rectifica i diu "el autodenominado presidente de Tabarnia en el exilio".
- D'altra banda, 5 *chyrons* i 1 *off* fan referència a [...] com a president de Tabarnia sense cap altre aclariment o consideració.
- Tabarnia, segons la seva pròpia web, té un doble significat: "un concepte geogràfic que coincideix amb aquelles zones on la major part de la població ha desconnectat mentalment de la Catalunya institucional [...]. I Tabarnia és també un concepte que transcendeix la geografia i que aglutina tots aquells catalans

disposats a frenar l'amenaça de l'independentisme [...]. Tabarnia no consta com a registrada ni a la Guia d'Entitats del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya, ni al Registro Nacional de Asociaciones del Ministerio del Interior [...].”

Consideracions

Primera. El rigor periodístic com a exigència informativa en les emissions de la Corporación RTVE

La lletra e de l'article 10 del mandat marc de la Corporación RTVE recull el concepte de *rigor* en l'àmbit periodístic com un dels principis que han de regir la seva actuació, en els termes següents: “[...] En sus contenidos, la Corporación RTVE deberá ser extremadamente precisa con la realidad de los hechos, que serán suficientemente contrastados a través de varias fuentes, y permanentemente actualizados. Los errores que pudieran detectarse serán admitidos y corregidos, señalando con nitidez tanto la omisión o el error como su corrección”. Així mateix, l'article 23 del mandat marc –relatiu a la programació informativa– indica que “[...] La Corporación se dotará de un Manual de Normas de Estilo y Líneas de Producción para sus informativos con el objetivo de garantizar el rigor periodístico y el buen uso del lenguaje [...]”.

El desenvolupament dels principis que guien les emissions de la Corporación RTVE es completa amb les previsions dels textos següents:

- a) *Estatuto de la información de la Corporación RTVE*, de 14 de maig de 2008, que, d'acord amb el seu preàmbul, respon al propòsit que “[...] La radio y la televisión estatales se rigen por el rigor, la independencia, neutralidad y objetividad y desarrollan la participación de los ciudadanos, garantizando el acceso de los grupos políticos y sociales significativos [...]”. Aquestes previsions es recullen en el seu article 9, on s'estableixen una pluralitat de principis deontològics adreçats als professionals de la informació audiovisual que són de respecte obligat, com ara el següent: “[...] Actuarán con responsabilidad y rigor, evitando el uso de tópicos y estereotipos, especialmente en los casos que puedan suscitar discriminación por razón de sexo, orientación sexual, raza, ideología y creencias religiosas o extracción social y cultural. Deberán evitar los usos periodísticos y sociales que han disculpado o minimizado estas conductas [...]” (apartat 17è).
- a) *Manual de estilo de RTVE*, aprovat el 2 de juny de 2010, que detalla una sèrie de pautes i recomanacions amb la finalitat de guiar l'activitat periodística “[...] que emanen del marco legal de la Corporación RTVE, los principios irrenunciables de RTVE y las responsabilidades sociales y profesionales derivados de la Ley 17/2006, de 5 de junio, de la radio y la televisión de titularidad estatal, y de los textos que la desarrollan y complementan, incluidas la Ley 8/2009, de 28 de agosto, de financiación de la Corporación de Radio y Televisión Española y la Ley 7/2010, de 31 de marzo, General de la Comunicación Audiovisual. Estas directrices se dirigen a cuantos profesionales presten sus servicios en RTVE y afectan al conjunto de la programación emitida y de los servicios ofrecidos en todos y cada uno de los medios, canales y soportes de RTVE [...]” amb l'objecte de “[...] orientar hacia el máximo rigor periodístico el trabajo de los profesionales [...]”.

En aquest sentit, reproduïm, pel seu interès, els epígrafs del *Manual de estilo* de RTVE relatius a la vertebració del rigor informatiu:

1.1.1. La información y el interés público

La información de calidad es la principal razón de ser y la prioridad incuestionable de RTVE en todos sus medios, canales, soportes y géneros. Los profesionales de RTVE tienen el deber de ofrecer a los ciudadanos una información rigurosa, neutral, imparcial, plural e independiente de cualquier grupo político, económico o de presión

Estas obligaciones conciernen no sólo a los espacios informativos sino al conjunto de la programación y, dentro de ella, muy especialmente, a los considerados programas de actualidad. RTVE debe ser referencia informativa de la sociedad española no sólo por la calidad de sus productos informativos sino por la calidad de su información en todos los medios, géneros y formatos

Alcanzar estos estándares de calidad sólo es posible si los profesionales de RTVE acreditan día a día el dominio del lenguaje escrito y audiovisual y la capacidad de ofrecer, desde el conocimiento profundo de la actualidad, la reflexión y la especialización, una información rigurosa y de interés público

2.4.3. Cobertura en directo de noticias especiales

“[...] En lo que atañe al informador que se encuentra en el punto de directo, siempre será objetivo primordial de mantener el rigor en el fondo y forma, en los contenidos y en la manera de trasladarlos al telespectador. El ambiente o la atmósfera del evento no deberán afectar a la imparcialidad ni a la calidad del trabajo del informador de TVE, cuya única función es informar al espectador [...]”.

6.1. Características esenciales del lenguaje periodístico

“[...] Precisión. El lenguaje en los medios audiovisuales debe ser preciso a fin de expresar sólo lo que se pretende y no dar margen para interpretaciones erróneas [...]”.

Vist l'anàlisi dels continguts emesos efectuat en l'Informe 20/2018 de l'Àrea de Continguts del CAC, i d'acord amb les previsions dels textos que guien l'actuació de la Corporación RTVE, cal considerar que les informacions relatives a l'emissió de la roda de premsa d' [...] a [...], el 6 de febrer de 2018, pel Canal 24H –5 *chyrons* i 1 *off* que fan referència a [...] com a *president de Tabarnia* sense cap altre aclariment o consideració; 2 *chyrons* i 5 *off* on es presenta [...] com a *portaveu o president* de la plataforma Tabarnia; i 3 *chyrons* i 8 *off* en què es qualifica Tabarnia de *plataforma*– poden generar confusió en les persones telespectadores, atès que es presenta un personatge públic, [...], com un càrrec públic constituït quan no ho és, i Tabarnia, com una entitat formal, quan aquesta no és la seva naturalesa.

En aquest sentit, es constata una falta de cura en l'aplicació del rigor que és exigible a un canal públic d'informació, que podria contravenir els criteris i les pautes d'actuació que estableixen tant el mandat marc de la Corporación RTVE, com l'*Estatuto de la información de la Corporación RTVE* i les recomanacions mateixes del seu *Manual de estilo*.

Segona. Funcions del Consell de l'Audiovisual de Catalunya

La lletra *n* de l'article 10 de la Llei 2/2000, de 4 de maig, del Consell de l'Audiovisual de Catalunya (en un sentit molt similar, la lletra *h* de l'article 115 de la Llei 22/2005, de 29 de desembre, de la comunicació audiovisual de Catalunya) atribueix al Consell, entre d'altres, la funció d'instar les altres autoritats reguladores o les administracions públiques amb competències en mitjans de comunicació audiovisual les emissions dels quals es difonguin a Catalunya i no estiguin sota l'autoritat del Consell a promoure l'adopció de les

mesures adequades davant les conductes contràries a la legislació relativa a la programació i a la publicitat audiovisuals.

Per tot l'exposat, el Ple del Consell de l'Audiovisual de Catalunya ha adoptat, per 5 vot a favor i 1 vot en contra amb vot particular, el següent

ACORD

1. Aprovar l'Informe 20/2018, de l'Àrea de Continguts, de 12 de març de 2018, sobre l'anàlisi de l'emissió de la roda de premsa d' [...] a [...] (Canal 24H) del 6 de febrer de 2018.
2. Considerar que les informacions relatives a l'emissió de la roda de premsa d' [...] a [...], el 6 de febrer de 2018, pel Canal 24H, són susceptibles de generar confusió en les persones teleespectadores, per la qual cosa podrien no ajustar-se als criteris i les pautes d'actuació que estableixen tant el mandat marc de la Corporación RTVE, com l'*Estatuto de la información de la Corporación RTVE*, i les recomanacions mateixes del seu *Manual de estilo*.
3. Trametre aquest Acord i l'Informe 20/2018 de l'Àrea de Continguts del Consell de l'Audiovisual de Catalunya a la Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia, als efectes oportuns.
4. Comunicar aquest Acord a les persones que han presentat les queixes.

Barcelona, 11 d'abril de 2018

Roger Loppacher i Crehuet
President

Daniel Sirera Bellés
Conseller secretari